

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION

Rådet vedtager sammen med Europa-Parlamentet EU-lovgivningen gennem forordninger og direktiver og udarbejder beslutninger og ikkebindende henstillinger. Rådet træffer afgørelse inden for sine kompetenceområder med simpelt flertal, kvalificeret flertal eller enstemmighed afhængigt af retsgrundlaget for den retsakt, der skal vedtages.

RETSGRUNDLAG

Rådet udøver inden for Den Europæiske Unions fælles institutionelle ramme de beføjelser, det har fået tillagt ved artikel 16 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) og artikel 237 til 243 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF).

ROLLE

A. Lovgivning

Rådet vedtager EU-lovgivningen i form af forordninger og direktiver på grundlag af forslag fra Kommissionen, enten i fællesskab med Europa-Parlamentet efter proceduren i artikel 294 i TEUF (den almindelige lovgivningsprocedure) eller alene efter høring af Europa-Parlamentet (1.2.3). Rådet vedtager desuden visse afgørelser samt ikkebindende henstillinger (artikel 288 i TEUF) og udsteder resolutioner. Rådet og Parlamentet fastsætter generelle regler for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der er tillagt Kommissionen eller forbeholdt Rådet selv (artikel 291, stk. 3, i TEUF).

B. Budget

Rådet er den ene af budgetmyndighedens to parter (den anden er Parlamentet), der vedtager Den Europæiske Unions budget (1.2.5). Rådet vedtager endvidere efter en særlig lovgivningsprocedure med enstemmighed afgørelser, der fastlægger bestemmelser vedrørende ordningen for EU's egne indtægter inden for den flerårige finansielle ramme (artikel 311 og 312 i TEUF). I sidstnævnte tilfælde skal Parlamentet give sin godkendelse med et flertal af sine medlemmer. Den seneste flerårige finansielle ramme (2014-2020) blev vedtaget af Parlamentet i november 2013. Rådet deler sektion II i Den Europæiske Unions budget (artikel 43, litra b), i finansforordningen) med Det Europæiske Råd, selv om der er tale om to adskilte institutioner.

C. Andre kompetencer

1. Internationale aftaler

Den Europæiske Unions internationale aftaler forhandles af Kommissionen, men vedtages af Rådet, og kræver i de fleste tilfælde også Parlamentets godkendelse (artikel 218, stk. 6, i TEUF).

2. Udnævnelser

Rådet udnævner (siden Nicetraktatens ikrafttræden) med kvalificeret flertal medlemmerne af Revisionsretten, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget.

3. Økonomisk politik

Rådet samordner medlemsstaternes økonomiske politikker (artikel 121 i TEUF) og træffer, uden at det berører Den Europæiske Centralbanks beføjelser, politiske beslutninger på det monetære område. Der gælder særlige regler for medlemmerne af Eurogruppen, som vælger en formand for en mandatperiode på to et halvt år (artikel 136 og 137 i TEUF). Finansministrene i Eurogruppen mødes sædvanligvis dagen før mødet i Rådet for Økonomi og Finans.

Rådet udøver ligeledes et vist antal funktioner vedrørende økonomisk styring inden for rammerne af det europæiske semester. I begyndelsen af cyklussen, i efteråret, undersøger det de specifikke henstillinger for euroområdet, idet det baserer sig på den årlige vækstundersøgelse, og derefter vedtager det i juni og juli de landespecifikke henstillinger efter Det Europæiske Råds godkendelse heraf.

Artikel 136 i TEUF blev ændret ved Det Europæiske Råds afgørelse 2011/199/EU og trådte i kraft den 1. maj 2013 efter at være blevet ratificeret af samtlige medlemsstater. Den udgør nu retsgrundlaget for stabilitetsmekanismer, som f.eks. ESM ([2.6.8](#)).

4. Den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik ([5.1.1](#)) og ([5.1.2](#))

Ved Lissabontraktaten opnåede Den Europæiske Union status som juridisk person og erstattede Det Europæiske Fællesskab. Denne nye traktat afskaffede desuden tresøjlestrukturen. Retlige og indre anliggender blev et fuldt ud integreret EU-politikområde, som i de fleste tilfælde er omfattet af den almindelige lovgivningsprocedure. For så vidt angår den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik gælder der dog særlige regler, som Rådet skal henholde sig til, når det vedtager fælles holdninger og fælles aktioner eller udarbejder konventioner.

Den tidligere trojkamodel er blevet erstattet af et nyt system, hvor Rådet for Udenrigsanliggender under fast forsæde af Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik nu arbejder tæt sammen med Kommissionen. Det bistås af Rådets generalsekretariat og af EU-Udenrigstjenesten.

OPBYGNING

A. Sammensætning

1. Medlemmer

Rådet består af en repræsentant for hver medlemsstat på ministerniveau, »der er beføjet til at forpligte regeringen i den medlemsstat, den pågældende repræsenterer« (artikel 16, stk. 2, i TEU).

2. Formandskab

Med undtagelse af Rådet for Udenrigsanliggender ledes Rådet af repræsentanten for den medlemsstat, som har formandskabet for Den Europæiske Union. Dette formandskab går på skift for seks måneder ad gangen i den rækkefølge, som Rådet har fastlagt med enstemmighed (artikel 16, stk. 9, i TEU). Rådsformandskabet i alle sammensætninger med undtagelse af udenrigsanliggender skal varetages af på forhånd fastlagte grupper på tre medlemsstater for en periode på 18 måneder, således at hver medlemsstat i gruppen varetager formandskabet på skift i seks måneder.

I de kommende fem år falder formandsskabet i følgende rækkefølge: Kroatien og Tyskland i 2020, Portugal og Slovenien i 2021, Frankrig og Tjekkiet i 2022, Sverige og Spanien i 2023 og Belgien og Ungarn i 2024. Det Europæiske Råd har beføjelse til at ændre rækkefølgen for formandskaber (artikel 236, litra b), i TEUF).

3. Forberedende organer

En komité sammensat af de faste repræsentanter for medlemsstaterne (Coreper) forbereder Rådets arbejde og udfører de hverv, der tildeles den af Rådet (artikel 240 i TEUF). Formanden for denne komité er en repræsentant for den medlemsstat, som har formandskabet for Rådet for Almindelige Anliggender, dvs. det skiftende formandskab. Den Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Komité, som følger udviklingen i den internationale situation på de områder, der er underlagt den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, har imidlertid en repræsentant for Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik som formand.

Coreper mødes hver uge for at forberede Rådets arbejde og koordinere aktiviteterne i forbindelse med den fælles beslutningstagning med Europa-Parlamentet. Den er opdelt i to grupper: Coreper I, der består af stedfortrædende permanente repræsentanter, som forbereder arbejdet inden for de mere tekniske områder, bl.a. landbrug, beskæftigelse, uddannelse og miljø, og Coreper II, der mere beskæftiger sig med »storpolitiske« spørgsmål, især udenrigspolitik, økonomi- valutapolitik samt retlige og indre anliggender. Coreper bistår i sit forberedende arbejde af ca. ti udvalg og omkring hundrede specialiserede arbejdsgrupper.

B. Funktionsmåde

Afhængigt af det pågældende politikområde træffer Rådet sine afgørelser med simpelt flertal, med kvalificeret flertal eller med enstemmighed (1.2.3) og (1.2.4). Når Rådet optræder som lovgivende myndighed, er dets samlinger offentlige (artikel 16, stk. 8, i TEU). Rådets generalsekretær udnævnes af Rådet i overensstemmelse med artikel 240 i TEUF. Rådets møder afholdes i Bruxelles, men ligeledes i Luxembourg

(møderne i april, juni og oktober). Der findes i øjeblikket ti sammensætninger af Rådet, hvoraf tre mødes regelmæssigt (almindelige anliggender, eksterne anliggender, økonomi og finans (Økofinrådet)).

1. Simpelt flertal

Simpelt flertal betyder, at en afgørelse betragtes som truffet, når der er flere stemmer for end imod. Hvert medlem af Rådet har én stemme. Der er således simpelt flertal, når 14 medlemmer af Rådet stemmer for et forslag. En afgørelse ved simpelt flertal finder anvendelse, medmindre andet er fastsat i traktaten (artikel 238, stk. 1, i TEUF). Det er således standardmåden at træffe beslutninger på. I praksis anvendes den imidlertid i meget begrænset omfang, dvs. i forbindelse med Rådets interne forretningsorden, Rådets generalsekretariats organisation og vedtægterne for de i traktaten forudsete udvalg.

2. Kvalificeret flertal

a. Mekanisme

Rådets regel om kvalificeret flertal findes i Lissabontraktaten, i artikel 16, (stk. 4, første afsnit) i TEU. I henhold til denne artikel kræver det tilslutning fra mindst 55 % af Rådets medlemmer, der repræsenterer mindst 65 % af Unionens befolkning. I praksis betyder det mindst 15 medlemsstater ud af 27. I de tilfælde, hvor forslaget ikke kommer fra Kommissionen eller den højtstående repræsentant, finder reglen om det såkaldte udvidede kvalificerede flertal anvendelse, i henhold til hvilken den krævede procentdel af Rådets medlemmer, der stemmer for, er 72 % (omfattende mindst 20 medlemsstater ud af 27), som igen repræsenterer mindst 65 % af Unionens befolkning.

b. Anvendelsesområde

Med Lissabontraktaten blev anvendelsesområdet for beslutningsprocessen med kvalificeret flertal yderligere udvidet. For 68 retsgrundlags vedkommende blev afstemning med kvalificeret flertal enten indført eller udvidet, i de fleste tilfælde i kombination med indførelse af den almindelige lovgivningsprocedure (herunder mange områder under den tidligere tredje søjle). Afstemning med kvalificeret flertal anvendes også ved udnævnelse af Kommissionens formand og medlemmer samt ved udnævnelsen af medlemmerne af Revisionsretten, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget ([1.2.3](#) and [1.2.4](#)).

3. Enstemmighed

Traktaten kræver kun enstemmighed inden for et begrænset antal områder, som imidlertid er blandt de vigtigste (beskatning, socialpolitik, m.v.). Kravet opretholdtes i Lissabontraktaten. Imidlertid er der ved artikel 48, stk. 7, i TEU fastlagt en »passerellebestemmelse«, der gør det muligt for Rådet at vedtage afgørelser om visse spørgsmål med kvalificeret flertal i stedet for enstemmighed. Desuden kan Rådet i forbindelse med visse politikker (med enstemmighed) beslutte at udvide brugen af kvalificeret flertal (f.eks. artikel 81, stk. 3, i TEUF om familieret med grænseoverskridende virkninger).

Generelt bestræber Rådet sig på at opnå enstemmighed, også selv om det ikke er påkrævet. Sådan har det været lige siden Luxembourgforliget fra 1966, som bilagde en strid mellem Frankrig og de øvrige medlemsstater, hvor Frankrig nægtede at gå

over til at anvende kvalificeret flertal på bestemte områder i stedet for enstemmighed. Kompromisteksten lyder således: »Når meget vigtige interesser for en eller flere medlemsstater står på spil i forbindelse med afgørelser, der kan træffes med stemmeflerhed på forslag af Kommissionen, vil Rådets medlemmer inden for en rimelig tid søge at nå frem til løsninger, som alle Rådets medlemmer kan tilslutte sig under hensyntagen til såvel deres gensidige interesser som Fællesskabets interesser«.

En lignende løsning blev fundet i 1994 med det såkaldte Ioanninaforlig, der blev indgået for at beskytte medlemsstater, der er tæt på at udgøre et blokerende mindretal. I henhold til det såkaldte Ioanninaforlig vil Rådet, hvis de pågældende stater tilkendegiver, at de agter at modsætte sig, at Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal, gøre alt, hvad der står i dets magt, for inden for rimelig tid at nå frem til en løsning, der kan accepteres af et stort flertal af medlemsstaterne.

Et mere nyligt eksempel, som går i samme retning, var muligheden for at udsætte indførelsen af det nye system med dobbelt flertal fra 2014 til den 31. marts 2017, således at der på anmodning af en medlemsstat kunne anvendes den gamle regel om kvalificeret flertal som nedfældet i Nicetraktaten ([1.2.3](#)).

Eeva Pavy
02/2020

